

SIMPELVELD 200 JAAR ZELFSTANDIGE GEMEENTE.

1 OKTOBER 1795 - 1 OKTOBER 1995

door H. van Wersch.

Op 14 juli 1789 brak in Parijs de grote "Revolutie" uit. Deze heeft niet alleen in Frankrijk, maar in heel Europa een beslissende invloed gehad op alle gebieden. De gevolgen daarvan waren groter dan die van de Eerste en Tweede Wereldoorlog samen.

De Franse Revolutie.

Vandaag nog is de "Quatorze Juillet" de nationale feestdag (le jour national) voor heel het Franse Rijk.

Die 14^e juli 1789 werd in Parijs de Bastille (Staatsgevangenis) als symbool van de absolute regeringsmacht door het volk van Parijs bestormd en afgebroken.

Jarenlang was de bevolking door hoge belastingen en strenge wetten zó uitgezogen en onderdrukt dat een opstand niet uit kon blijven.

Toen het gepeupel de macht eenmaal in handen had kende hun wraak geen grenzen. De beul, die handen te kort kwam, werd vervangen door de guillotine, die dag en nacht haar werk deed, niet alleen in Parijs, maar in alle grote steden van Frankrijk. Duizenden welgestelde edelen en geestelijken moesten het schavot bestijgen en werden onthoofd. Zelfs Lodewijk XVI met zijn hele gezin eindigden hun leven door de guillotine.

De leuze van de revolutie: "Liberté - Egalité - Fraternité" (Vrijheid - Gelijkheid - Broederschap) werd in praktijk gebracht in de nieuwe grondwet.

De voorrechten die de adel en de geestelijkheid (1e en 2e stand) vroeger genoot werden afgeschaft. Voor de wet waren alle burgers gelijk.

Duizenden Fransen die voor hun leven vreesden waren naar het buitenland gevlucht. (De zgn. émigrés.) Hieronder bevonden zich vooral rijke kasteelheren die relaties in het buitenland hadden.

Ale heel gauw had het "crapaui" het in Frankrijk voor het zeggen.

Het land had de oorlog verklaard aan alle koningshuizen in Europa.

Op 6 en 7 november 1792 werd bij Mons (Bergen, Henegouwen) in België tussen de Franse en Oostenrijkse troepen (wij behoorden bij Oostenrijk) een veldslag geleverd en de kanonschoten die daarbij over en weer op de stellingen afgeschoten werden waren tot hier te horen.

August Sougnez, pastoor van Simpelveld en Bocholtz beschrijft dat in zijn memorieboek als volgt:

"Le 6 et 7 novembre 1792 lorsque les Français ont attaqués les Autrichiens devant Mons en Hainaut, on a entendu ici parfaitement et même à Rolduc, le bruit du canon d'une distance de 32 à 33 lieux."

De vluchtelingen verspreidden het bericht dat de Franse troepen (de Sansculotten) in aantocht waren om onze gebieden te veroveren.

De Fransen werden echter teruggeslagen. Maar zij gaven de moed niet op. In maart 1793 vallen zij weer aan maar worden bij Aldenhoven tegengehouden en bij Neerwinden verslagen.

In september 1794 keren ze weer naar onze streken terug. De Franse legeraanvoerders weten dat ze moeten zegevieren. Bij een nederlaag wacht hun de guillotine. Naar offers wordt niet gevraagd. (Kanon-nenvlees is genoeg aanwezig)

In Parijs deinst men voor niets terug en wordt radicaal opgetreden. Tussen 6 en 10 september 1794 hebben er de beruchte Septembermoorden plaats gehad. Zesduizend zogenaamde "vijanden van de nieuwe

Republiek", onder leiding van Robespierre, werden er terechtgesteld.

Op de vlucht.

Pastoor Sougnez vreest bij het naderen van de vijand het ergste. Op 20 september 1794 vlucht hij uit Simpelveld om zich achter de Rijn in Westfalen in veiligheid te brengen. In gezelschap van zijn knecht Johan L. Wintgens met een wagen vol goederen geladen en bespannen met twee paarden vlucht hij naar Duisburg (Westfalen), een tocht van veertig uur.

In deze plaats is een oud-parochiaan van hem, namelijk Philippus van Wersch, prior van een klooster, en hier voelt hij zich voorlopig veilig.

Ze zijn niet alléén op de vlucht want een massa mensen van allerlei slag die niet in aanraking met de Franse troepen willen komen, vergezellen hen op hun tocht.

In juni 1795, als de toestand zich hier een beetje gestabiliseerd heeft, keert pastoor Sougnez terug uit Westfalen, voorzien van een paspoort, uitgeschreven door de volksrepresentant Roberjot.

Gedurende zijn afwezigheid hadden de inwoners van Bocholtz de priester Johannes Benedictus Dautzenberg uit Aken verzocht zich in hun plaats te vestigen om de geestelijke belangen van de Bocholtzenaren te behartigen.

Voordat pastoor Sougnez gevlucht was had hij iemand anders verzocht de parochie Bocholtz te bedienen. Deze heer echter, een zekere Wolters had zij taak totaal verwaarloosd.

De verhouding tussen de parochianen van Bocholtz en Sougnez was totaal vertroebeld. Zij wilden allen pastoor Dautzenberg nog, en niets meer met hun oud-pastoor te maken hebben.

Dit werd de aanleiding tot een langdurig en jarenlang proces met als eindresultaat dat in 1803 de parochie Bocholtz zelfstandig werd.

Over deze zaak zouden talloze artikelen in "De Bongard" geschreven kunnen worden.

Zoals we reeds hierboven schreven waren de Franse troepen in september 1794 weer in de Zuidelijke Nederlanden.

Vanuit Herve, waar het hoofdkwartier van het Franse Maas- en Sambreleger zich bevond, marcheerde op 23 september 1794 het Sansculottenleger onder Kléber en Bernadotte (die later koning van Zweden werd) de stad Aken binnen. Ook de omliggende gebieden vielen weldra in Franse handen.

De Oostenrijkers, die sedert 1713 heer over deze gebieden waren, werden overal teruggeslagen, overwonnen en verdreven. Met het binnentrekken van de revolutionaire Franse troepen op 24 september in Simpelveld, kwam een einde aan het zelfstandig bestaan van de Schepenbank, en, sedert 1626, de Heerlijkheid Simpelveld.

Democratie.

De bezetter gaat in de veroverde gebieden dezelfde staatkundige vormen invoeren als in Frankrijk. Aan de chaotische en verwarde toestand die in Limburg heerste kwam een abrupt einde.

Daar het bestuur, d.w.z. de leden van de Schepenbank, niets met het nieuwe bewind te maken wilde hebben moesten andere personen gezocht worden om de voorlopige bestuursfuncties voor de nieuw gevormde commune of gemeente waar te nemen. Door de leuze: "Vrijheid, Gelijkheid, Broederschap" waren alle burgers gelijk. De absolute macht van de heersers was ten einde. De voorrechten van adel en geestelijkheid waren afgeschaft.

Eigenlijk kunnen we spreken van een beginnend democratisch stelsel nu leden van het gewone volk aan het bestuur kwamen.

De Fransen benoemden voor Simpelveld en Bocholtz een municipalité (gemeentebestuur) die uit zes personen bestond, drie uit Simpelveld en drie uit Bocholtz.

Voor Bocholtz waren de leden Jan Leonard Daniëls (pachter van de Bongard), J.W. Janssen (secretaris) en Jan Jos. Bosten.

Uit ons dorp werden Willem Hendrik Schiffelaerts, Gillis van de Weijer en Peter Jos Crutz benoemd.

Gescheiden.

Na één jaar bezetting worden beide dorpen als gemeenten gescheiden en treden naar buiten zelfstandig op.

Dit gebeurde bij wet van 9 Vendemaire, An IV - 1 Oktober 1795.

We krijgen dan een ander bestuur.

Voor Simpelveld wordt Johan Frederik Scheilen tot Agent Municipal (burgemeester) benoemd en Bocholtz treedt Nicolaus Hupperts als zodanig op, in plaats van J. Daniëls.

Bij het Haags Verdrag van 16 mei 1795 worden de Zuidelijke Nederlanden (België) het Prinsbisdom Luik en ook onze streken door Frankrijk geannexeerd. Op 1 oktober 1795 ging dit verdrag in.

Hierdoor werd een nieuwe bestuursindeling nodig.

Frankrijk was verdeeld in departementen. Simpelveld en Bocholtz werden deel van het Departement van de Nedermaas (la Meuse Inférieure) met de hoofdstad Maastricht.

Dit departement was onderverdeeld in drie arrondissementen, namelijk Maastricht, Hasselt en Roermond.

Het arrondissement Maastricht werd weer onderverdeeld in tien kantons, onder andere Wittem - Valkenburg - Maastricht - Heerlen - Meerssen - Oirsbeek - Rolduc enzovoorts.

Het kanton Rolduc bestond uit de volgende gemeenten: 's Hertogenrade, Kerkrade, Alsdorf, Simpelveld, Bocholtz, Eijgelshoven, Merkstein, Rimburch Ubach, Ubach over Worms, Roerdorf en Welz.

Aan het hoofd van een gemeente stelde de Franse regering een Agent aan en een Adjoint.

Deze Agents en Adjoints van de gemeenten vormden het kantonnaal bestuur dat in de hoofdstad van het kanton, Rolduc, gevestigd was.

Ieder kanton had een Kantongerecht (Justice de Paix). In de arrondissementshoofdstad was een Arrondissementsrechtbank gevestigd. Het Hof van Appel (Beroep) was in Parijs gevestigd.

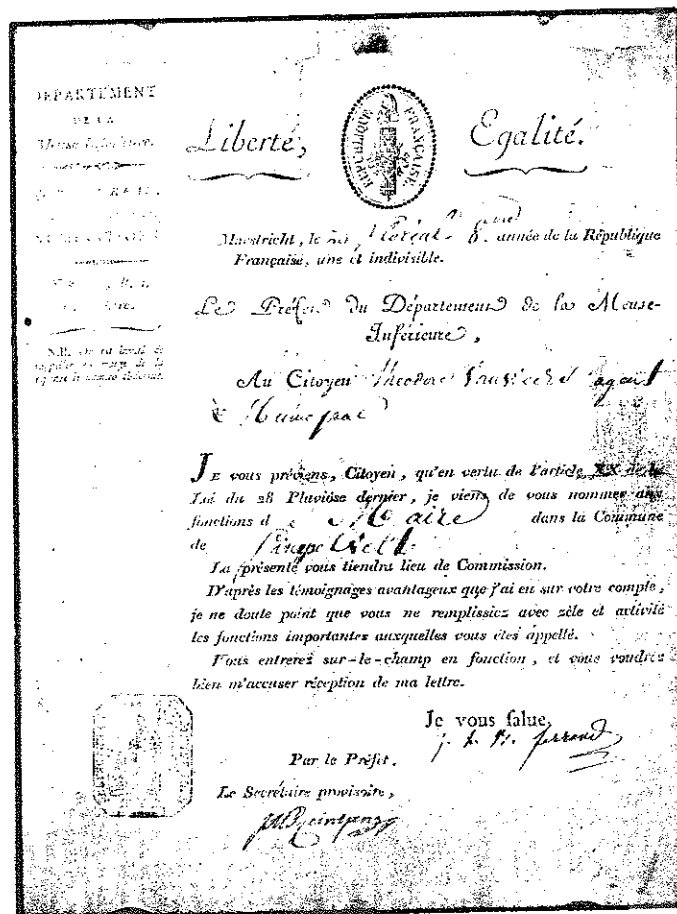
Alle stukken vanuit Maastricht waren in het Frans en het Nederlands gesteld.

De eerste agent Municipal van Simpelveld, Joh. W. Scheilen wordt in april 1798 opgevolgd door Theodoor van Wersch (mijn betovergrootvader).

Onder het Consulaat van Frankrijk, dat van 1799 tot 1804 duurde, werden al deze agents-municipal per benoemingsakte verheven tot "Maire".

Voor Theodoor van Wersch heeft deze benoeming plaats op 29 Floreal An VIII (20 mei 1800) door de Prefect van de Nedermaas, Reintjes.

Behalve "maire" (burgemeester) in Th. van Wersch ook "Officier de l'Etat Civil" geweest, belast met de registratie van de burgerlijke gegevens van de bevolking, zoals geboorte, huwelijk en overlijden.

Benoemingsakte van Th. van Wersch

Met het opheffen van de Schepenbanken en het onteigenen van de kerkelijke goederen (confisqueren) kregen de nieuwgevormde gemeenten tot taak om de functies die tot nog toe door Kerk en Schepenbank verzorgd werden over te nemen.

Gemeenteraad.

De taak van de gemeenteraad is, zoals ook al blijkt uit de eed die de leden afleggen: "*de belangen van de gemeente met al hun vermogens voor te staan en te bevorderen.*"

De belangrijkste taken, waarvoor de gemeenteraad zich gesteld zag, waren:

1. zorgen voor goed onderwijs, dat wil zeggen: zorgen voor schoolgebouw, inventaris, benoemen onderwijzer, enzovoorts. Voordien werd het onderwijs gegeven door een kapelaan of koster.
2. zorgen voor goede wegen, waterlossingen, verlichting, riolering, watervoorziening, enzovoorts. Hiertoe moest de gemeenteraad een kantonnier benoemen en betalen.
3. zorgdragen voor bescherming, veiligheid, orde en naleving van de voorschriften. Hiertoe werd een veldwachter aangesteld.
4. zorgen dat de nodige financiën aanwezig waren voor de te maken onkosten en vergoedingen. Daarvoor werd een ontvanger aangesteld die de belastinggelden moest innen.
5. verder werd er een gemeentesecretaris aangesteld die alles bijhield en op schrift stelde.
6. zorgdragen voor de armen en behoeftigen waarvoor een Armbestuur in het leven werd geroepen.
7. zorgen voor armlastigen en zieken, waarvoor een armenarts werd aangesteld.
8. overledenen mochten niet meer in de kerk begraven worden. We kregen toen het kerkhof om de kerk.
9. het instellen van de Burgerlijke Stand (l'Etat Civil). Geboorte, huwelijk, echtscheidingen en overlijden werden nu bijgehouden door de Staat.

Bij het Concilie van Trente (1545-1563) werd besloten dat de Kerk dat bijhield. Bij de wet van 20 september 1792 werd de Etat Civil in Frankrijk ingevoerd. Bij ons werd dat verplicht gesteld op 26 juli 1796. De kerkelijke registers moesten bij de overheid ingeleverd worden.

Dat men niet stond te dringen om raadslid te worden bewijst het schrijven van burgemeester van Wersch aan de Prefect van het Departement op de volgende pagina.

Vrijheidsboom.

In de steden en dorpen waar de Fransen binnentrokken en waar zij meenden dat zij de citoyens (burgers) verlossing brachten van de tirannen moest een vrijheidsboom geplant worden. Ook in Simpelveld en Bocholtz gebeurde dat. Maar of de inwoners om die vrijheidsboom gedanst en gesprongen hebben lijkt me erg twijfelachtig. Uit verschillende betalingsstukken blijkt echter dat de vrijheidsboom wél opgericht is, zowel in Simpelveld als in Bocholtz, maar dat dit niet met veel geestdrift gebeurd is. Hieronder laten we de inhoud volgen van enkele stukken die daarmee te maken hadden:

*" Wij onderget. Agenten verclaeren volgens inhoud van de Wett van het franse Republique ons genootsaekt gevonden te hebben soo binnen Simpelveld als Boucholt twee vrijboomen op te rechte en deselve volgens ordonnantie met zirath te versien voorts denselven dagh de daartoe geordoneerde en geinteresse als commissaeren agenten en adjoints te daegen en te tracteeren soo hebben wij maer gedaen examen voor de costen soo van Simpelveld als Boucholt ter somme van negen en daertigh gulden luyck de gheene Somme den collecteur Schiffelers hiermede sal hebben uyt te betaelen en hem in schatrekening zal valideren
Actum Boucholts
de 7 Meert 1798
Vieux style*

*J.F.Scheilen agt.mpl.
W.Loperts agt.mpl.
F.Dautsenberg agt.mpl."*

Liberté Simpelté égalité
Le 2 Thermidor an 8

Departement
de la Meuse
inferieure
arrondissement
de Mestreecht
No 776
R. J.

Le Citoyen J. Theodore Vorsters Maire
de la commune de Simpelt et Bocht

Au

Citoyen Becays-Porand Prefet du
Departement de la Meuse inferieure

Citoyen Prefet

je vous ai Receu votre Circulaire du
23 messidor prochain, par laquelle vous
m'annoncez que si avant le 3 Thermidor je
ne vous designe pas les 10 conseillers que
vous m'avez dit de choisir par votre Anterieure
vous vous trouverez obligé de nous en voter des
compagnons Speciaux au frain de la commune
je vous invite Ch. Prefet de vous rappeler que
dans votre dite Anterieure vous me disiez
que je ne devois pas vous les designer
avant que je ne serois a plus que les dits
choisis, auroient accepte cette charge
il y a bien un mois ecoulé que je ne fais
que proposer a l'un et l'autre d'accepter
cet office et j'us qu'au present je n'ai pu
qu'aujourd'hui et voici en bas les 10 Sujets

1. Augustin Saignez cultivateur
2. Theodore Borken idem
3. Jean Frederic Schelen idem
4. Jean quiblanche kouben idem
5. Jean Pierre Bergen idem
6. Pierre Schraons idem
7. Hubert Vlees idem
8. Gilles Vlees idem
9. Gilles van de Meer idem
10. Frederic Brandt idem

Salut et respect
J. Vorsters
Maire

13 en fait obtenir que les cinq
d'ailleurs, ne travaillent pas en été
ou au moins il y a pas de culture
dans les communes qui se trouvent
presque sans tel office

TRANSCRIPTIE.

Liberté Simpelveld Égalité
Le deux Thermidor an 8

Departement
de la Meuse
inférieure
arrondissement
de Maastricht

Le citoyen J. Théodore Vonwers Maire
de la commune de Simpelvelt et Bocholtz
au
Citoyen Becaijs = Ferrand Prefet du
Département de la Meuse inférieure

No 776
R.S.

Citoyen Prefet

je viens de Recevoir votre circulaire du
23 Messidor prochain, par laquelle vous
m'annoncez que si avant le 3 Thermidor, je
je ne vous désigne les 10 conseillers, que
vous m'avez dit de choisir par votre anterieure
vous vous trouverez obligé de nous envoyer des
commissaires spéciaux au fraise de la commune.
je vous invite Cⁿ Prefet de vous rappeler que
dans votre anterieure vous me disiez
que je ne devois pas vous les designer
avant que je ne serais assurés que les dits
choisis, auraient accepté cette charge
il y a bien un mois écoulé que je ne fais
que proposer l'un et l'autre d'accepter
cet office et jusqu'a present je n'ai pu réussir
qu'aujourd'hui et voici en bas les 10 sujets

on fait observer que
les cinq derniers,
ne veulent pas en
être mais il n'y a pas
des autres dans la
commune qui soient
propres pour cet office

- 1 Augustin Sougnez cultivateur
- 2 Theodore Bocken idem
- 3 Jean Frédéric Scheilen idem
- 4 Jean Guillaume Houben idem
- 5 Jean Pierre Bergen idem
- 6 Pierre Schroeders idem
- 7 Hubert Vleixs idem
- 8 Gilles Vleixs idem
- 9 Gilles van de Weijers idem
- 10 Frédéric Brandt idem

Salut et respect
J.Th. von Wersch
maire

Vrije Vertaling:

Citoyen Prefect

ik heb zojuist uw circulaire van jongstleden 23 Messidor ontvangen, waarin u me aankondigt dat wanneer ik u voor de 3 Thermidor geen 10 raadsleden aanwijs, zoals u mij per voorgaand schrijven hebt medegedeeld, u zich genoodzaakt zult zien om ons op kosten van de gemeente speciale commissarissen te sturen.

ik nodig u uit, Cⁿ. Prefect, u te herinneren dat u mij in het aangehaalde voorgaand schrijven medegedeeld hebt dat ik ze u niet hoefde aan te wijzen voordat ik er zeker van was dat de genoemde gekozenen deze opdracht zouden hebben aanvaard

er is een goede maand verlopen waarin ik niets anders gedaan heb dan de een en de ander voor te stellen dit ambt te aanvaarden en tot op heden ben ik er niet in kunnen slagen pas vandaag en hieronder volgen de 10 personen (volgen de namen).

In de marge:

men moet vaststellen dat de vijf laatsten het niet willen zijn, maar er zijn geen anderen in de gemeente die geschikt zouden zijn voor dit ambt

*"Wij onderget. Agenten en Adjoint autho-
seeren den Collecteur Schiffelers voor aen
den citoyen Joseph Boust uyt te betaalen
achtthien Schillingen en ses merck als ook
insgelijkck achtthien Schillingen en ses
merck voor den citoyen franciscus loysoen
voor het gelach ofte vertheer, als dito
Bourgers wegens het oprichten van den
vrijheidsboom vertheert hebben door de
wachter en gardens*

*Actum Boucholt
den 7 Meert 1798*

*J.F.Schielen agt.mpl.
W.Loperts agt.mpl.
F.Dautsenberg agt.mpl."*

We schreven reeds eerder dat Pastoor Sougnez in juni 1795 uit zijn vluchtplaats naar Simpelveld terugkeerde. Hij gaat weer terug naar zijn boerderij/pastorie die tijdens zijn afwezigheid verschillende keren geplunderd was.

In 1797 wordt hij zelfs lid van de gemeenteraad.

Hij heeft vele processen gevoerd om zijn rechten als pastoor van Bocholtz terug te krijgen.

Eed op de grondwet.

Misschien is dat ook een van de redenen geweest dat hij op 14 oktober 1797 de beruchte eedsformule op de Franse Republiek ondertekend heeft.

Die formule luidde:

*"Je jure la haine à la Royauté en la Tyran-
nie, attachement et Fidelité à la Republi-
que et à la Constitution de l'an 3.*

Le 23 Vendemaire An 6-me (14 okt. 1797)

Augustus Sougnez

Scheilen agt. Municipaliteit

*Dautsenberg adjoint municipaliteit de
Simpelveld"*

De vertaling van bovengenoemde eed luidt:
*"Ik zweer haat tegen het koningschap, adel
en onderdrukking, maar aanhankelijkheid
en trouw aan de Republiek en aan de
Grondwet van het jaar III"*

Omdat deze grondwet zeer anti-godsdienstig was, weigerden de meeste Franse katholieke priesters die eed af te leggen. Tengevolge hiervan werden talloze priesters naar het eiland Ré (aan de westkust van Frankrijk) verbannen.

In het departement van de Nedermaas stonden meer dan duizend priesters die de eed niet wilden afleggen op de lijst om gedeporteerd te worden. De meesten van hen vluchtten tijdig naar het buitenland of hielden zich, als boer verkleed, op het platteland schuil.

Enkelen waren zelfs jarenlang in grotten en onderaardse mergelgroeven ondergedoken en deden daar hun priesterlijke werk. Er werd gedoopt, misgelezen, huwelijken ingezegend, enz. In de grotten van Valkenburg en Houthem zijn kapellen uit die tijd nog aanwezig.

Zoals we boven zagen zweert Aug. Sougnez toch de eed van trouw aan de Franse grondwet, niet alleen om voor de rechtbank sterker te staan in zijn streven zijn rechten als pastoor van Bocholtz terug te krijgen, maar misschien ook uit angst dat hij als pastoor afgezet zou worden door het plaatselijk bestuur dat hem niet gunstig gezind was.

Of was hij bang dat hij op transport naar het verbanningsoord gesteld zou worden? Het was in ieder geval geen teken van heldhaftigheid.

Of zijn parochianen hem dat kwalijk genomen hebben vertelt de geschiedenis ons niet.

Waarschijnlijk is hij tot aan zijn dood in 1806 lid van de gemeenteraad gebleven. We komen zijn naam onder verschillende officiële stukken herhaaldelijk tegen.

Raadsleden.

Bij het bezoeken van kantonale vergaderingen in Rolduc werden natuurlijk onkosten gemaakt. Daarvoor werden dan meestal declaraties schriftelijk ingediend.

Op die van 27 Messidor An XI (16 juli 1803) komen de handtekeningen van de toen bekende raadsleden voor, namelijk:

*"Theodoor van Wersch maire,
Augustin Sougnez conseiller municipal"*
en verder de leden:

*P.Schroeders, H.Vlecks, N.Bosch, en
Joh.P.Berger.*

Bij het uitroepen van Napoleon tot keizer van het Franse Rijk op 2 december 1804 bestaat de Raad uit de volgende leden:

*Johan Willem Houben, wethouder
Augustin Sougnez, wethouder
Egid Vlecks, conseiller municipal
Johan Peter Berger, conseiller municipal
Egidius van de Weijer, cons. municipal
Theodoor van Wersch, maire.*

Interessant is volgende gemeenterekening uit datzelfde jaar 1804:

"Ick onderget. meyer (maire) der gemeente van Simpelvelt in arrondissement van Maestricht, bekenne ontfangen zu haben van den borger van Wersch Percepteur (ontvanger) van het jaer 11, van die gemeente van Simpelvelt, die somma van neegen franc en vijf en achtigh centieme al welcken somma, de Percepteur sael valideren in seyne Rekening van jaer 11, die welcken somma betalt ist voor het fest van bonaparte en den 1^e Vend. jaer 12 (24 september 1803)

*Simpelvelt, den 2^e Vend. jaer 12.
van Wersch*

Op 17 juli wordt een verzoek van Ritzfeld om loonsverhoging als garde-champêtre (veldwachter) ondersteund door de Raad maar door de Prefect van het arrondissement afgewezen. De raadsleden die ondertekend hadden waren:

*Theodoor van Wersch, maire,
Hubertus Vliecks, Theodorus Bocken,
Johannes W.Heribers, H.Scheren, Theodor Finck, Matheus Pelzer, Johannes Heijnen en Augustin Sougnez.*

Het militaire juk.

Toen de Fransen in 1794 onze streken binnenmarcheerden om ons zogenaamd te bevrijden van de tirannen hing daar wel een duur prijskaartje aan. In alle veroverde

plaatsen werden militaire vorderingen geëist. Zo moest Simpelveld onder andere meehelpen om de troepen die in Aken gelegen waren van proviand te voorzien.

Grote hoeveelheden tarwe, rogge en vlees moesten daarheen getransporteerd worden. In een ander archiefstuk lezen we dat 8 malder 1 fat rogge en 4 malder terve naar Keulen en Neuss gebracht moesten worden.

Op 30 juni 1795 werd in Simpelveld een lijst opgemaakt van het aantal paarden, karren en wagens dat aanwezig was.

Voor ons dorp waren dat 77 paarden, 40 karren en 3 wagens. Hiervan werd natuurlijk een gedeelte door het Franse leger gevorderd.

Van september 1794 tot december 1794 fungeerde de pastorie als kampeerplaats voor de hier gelegerde troepen, met alle gevolgen van dien.

De Franse Commissaris in Aken liet bij afwezigheid van pastoor Sougnez - die immers gevlucht was - de paarden op de pastorie in beslag nemen.

In zijn memorieboek geeft A.Sougnez hevige kritiek op al deze zaken.

Hopelijk vormt dit summier artikel voor een of ander Bongard-lid een aanleiding om deze, zo buitengewoon interessante, Franse tijd wat verder uit te diepen.

Vooral wat betreft de moeilijkheden tussen de inwoners van Bocholtz en pastoor Sougnez, verder de invoering van de conscriptie (dienstplicht) waardoor veel jongeren in Franse krijgsdienst moesten, en de vele andere zaken die de nieuwe tijd met zich meebracht.

Voor op- en aanmerkingen houd ik mij ten zeerste aanbevolen. Tevens bied ik bij voorbaat mijn verontschuldigen aan voor eventuele onjuistheden.